

Udskriftsdato: 21. december 2025

2009/1 LSF 214 (Gældende)

Forslag til Lov om ophævelse af lov om Banedanmark og ændring af lov om jernbane
(Nedlæggelse af Banedanmarks bestyrelse mv.)

Ministerium: Transportministeriet

Journalnummer: Transportmin.

Forslag

til

Lov om ophævelse af lov om Banedanmark og ændring af lov om jernbane (Nedlæggelse af Banedanmarks bestyrelse mv.)

§ 1

Lov nr. 1222 af 27. december 2003 om Banedanmark ophæves.

§ 2

I lov om jernbane, jf. lovbekendtgørelse nr. 969 af 8. oktober 2009, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 11 indsættes:

»§ 11 a. Banedanmark kan forsyne jernbanevirksomhederne med kørestrøm efter nærmere regler, der fastsættes af transportministeren. Lov om elforsyning finder ikke anvendelse på Banedanmarks elforsyningsaktiviteter.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 543 af 24. juni 2004 om Banedanmarks elforsyningsvirksomhed forbliver i kraft, indtil den ophæves eller erstattes af regler fastsat i medfør af lov om jernbane.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets indhold
 - 2.1. Nedlæggelse af Banedanmarks bestyrelse
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Transportministeriets overvejelser og lovforslag
 - 2.2. Banedanmarks elforsyningsaktiviteter
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Transportministeriets overvejelser og lovforslag
3. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
5. Administrative konsekvenser for borgere
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Høring
9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Med vedtagelsen af lov om Banedanmark i 2003 blev styringsmodellen for Banedanmark ændret fra en almindelig styrelse (Banestyrelsen) under transportministeren til en styrelse med en særlig ledelsesstruktur bestående af en bestyrelse og en direktion, hvor transportministerens instruktionsbeføjelse udøves på såkaldte virksomhedsmøder.

Formålet med lov om Banedanmark var primært at styrke ledelsesstrukturen i Banedanmark for derved at opnå en forbedring af især virksomhedens økonomistyring. Tiltagene har virket. Banedanmark er blevet en professionel organisation, der har aflagt anmærkningsfrit regnskab flere år i træk, og genopretningen af statens jernbanenet gennem en betydelig fornyelses- og vedligeholdelsesindsats er indtil videre gennemført i den forudsatte takt.

Nu står sektoren overfor en række nye udfordringer og opgaver. Dels er der behov for en samlet indsats til forbedring af rettidigheden på jernbanen, bl.a. på Kystbanen, som Banedanmark skal stå i spidsen for, dels er der fremover behov for, at Banedanmark generelt kan varetage koordinerende opgaver på tværs af de forskellige aktører inden for jernbanesektoren. Dette nødvendiggør en ændring af organiseringen af Banedanmark.

Med lovforslaget foreslås det derfor, at lov om Banedanmark ophæves. Banedanmark vil fremover have en ledelsesstruktur som andre styrelser og direktorater med en direktør, som er underlagt ministerens instruktionsbeføjelse.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Ophævelse af lov om Banedanmark

2.1.1. Gældende ret

Organiseringen af Banedanmark som en statsvirksomhed, der ledes af en bestyrelse og en direktion, er fastsat i lov om Banedanmark. Bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af Banedanmark, mens den daglige ledelse varetages af direktionen.

Transportministeren udøver sin instruktionsbeføjelse på virksomhedsmøder mellem transportministeren, Banedanmarks bestyrelse og direktion.

Loven indeholder også bestemmelser om Banedanmarks formål og opgaver samt en bemyndigelse af transportministeren til at regulere klageadgang over afgørelser truffet af Banedanmark.

2.1.2. Transportministeriets overvejelser og lovforslag

Siden bestyrelsens indsættelse i 2003 har Banedanmark gennemgået en markant omstillings- og professionaliseringsproces. Banedanmark er blevet en professionel organisation, som har aflagt anmærkningsfrit regnskab flere år i træk. Genopretningen af statens jernbanenet er via en betydelig fornyelses- og vedligeholdelsesindsats indtil videre gennemført i den forudsatte takt. Endelig er der i 2009 taget stilling til Banedanmarks anlægsafdeling (Entreprise). Enheden er nu integreret i Banedanmark under navnet Produktion, og beskæftiger sig primært med vedligeholdelse af Banedanmarks infrastruktur samt et antal mindre fornyelsesopgaver, mens større fornyelsesopgaver løses af private entreprenører efter udbud.

I dag står sektoren overfor nye opgaver og udfordringer, som betyder, at organiseringen af Banedanmark skal ændres.

Ansaret for den koordinerende opgave med at sikre en forbedret rettidighed på jernbanen, bl.a. på Kystbanen vil, parallelt med lovforslagets behandling, blive placeret i Banedanmark. Det gør det nødvendigt at skabe klare og entydige ansvarsforhold.

Parallelt med lovforslagets behandling samles anlægsopgaver på jernbaneområdet i Banedanmark. Herved etableres en klar og entydig ansvarsfordeling, idet ansvaret for anlæg på jernbaneområdet samles i én organisation, ligesom det er tilfældet på vejområdet. Det betyder endvidere, at Banedanmark tilføres en række myndigheds- og planlægningsopgaver og ikke længere har karakter af alene at være en ren produktionsvirksomhed.

For at skabe klare og entydige ansvarsforhold og i lyset af Banedanmarks styrkede koordinerende rolle inden for jernbanesektoren foreslår regeringen derfor, at lov om Banedanmark ophæves og Banedanmarks bestyrelse bliver nedlagt.

Banedanmark vil fremover have en ledelsesstruktur som andre styrelser og direktorater med en direktør, som er underlagt ministerens instruktionsbeføjelse. Banedanmark vil endvidere fortsat være omfattet af de gældende regler for statsvirksomheder med hensyn til budget- og bevillingsforhold, regnskabsaflæggelse, udfærdigelse af regnskaber mv.

Ophævelsen af loven vil betyde at bestemmelserne om Banedanmarks opgaver mv. vil bortfalde. I stedet vil Banedanmarks opgaver blive fastsat i en bekendtgørelse, som udstedes med hjemmel i lov om jernbane. Ydermere bortfalder bestemmelserne i lov om Banedanmark om ministerens adgang til at fastsætte regler om klageadgang over afgørelser truffet af Banedanmark. Hvis der fremover skulle blive behov for at regulere klageadgangen, kan ministeren benytte den eksisterende hjemmel i lov om jernbane.

2.2. Banedanmarks elforsyningsaktiviteter

2.2.1. Gældende ret

Det er fastsat i lov om Banedanmark, at Banedanmark kan forsyne jernbanevirksomheder med kørestrøm efter regler fastsat af transportministeren. Bemyndigelsen er udmøntet i bekendtgørelse nr. 543 af 24. juni 2004 om Banedanmarks elforsyningsvirksomhed.

Endvidere fremgår det af loven, at Banedanmarks elforsyningsaktiviteter ikke er omfattet af lov om elforsyning. Bestemmelserne fremgik oprindeligt af lov om jernbanevirksomhed. Baggrunden for at bestemmelserne blev indført i lov om Banedanmark var et ønske om at samle Banedanmarks kompetencer i en lov.

2.2.2. Transportministeriets overvejelser og lovforslag

Nu hvor lov om Banedanmark foreslås ophævet, er det nødvendigt at videreføre reglerne om Banedanmarks elforsyningsvirksomhed i lov om jernbane. Derfor foreslår regeringen, at der indsættes en ny bestemmelse i jernbaneloven, der viderefører § 2, stk. 2, i lov om Banedanmark. Herved sikres det, at Banedanmark kan fortsætte med at forsyne jernbanevirksomhederne med kørestrøm, og at Banedanmarks elforsyningsaktiviteter forbliver undtaget reglerne i elforsyningsloven.

Det indgår i lovforslaget, at bekendtgørelse nr. 543 af 24. juni 2004 om Banedanmarks elforsyningsvirksomhed forbliver i kraft, indtil den ophæves eller erstattes af nye regler.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner

Lovforslaget vil medføre en besparelse på ca. 1,2 mio. kr. svarende til udgifterne forbundet med det årlige honorar til Banedanmarks bestyrelse. Besparselsen vil indgå i Banedanmarks opfyldelse af effektiviseringskrav.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslagets indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Høring

Forslaget er sendt i høring med svarfrist den 30. april 2010.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Besparelser for staten på bestyrelseshonorarer svarende til ca. 1,2 mio. kr.	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, regioner og kommuner	Ingen	Ingen

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Den foreslåede bestemmelse ophæver lov nr. 1222 af 27. december 2003 om lov om Banedanmark. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at bestemmelsen i lov om Banedanmark § 2, stk. 2, om Banedanmarks elforsyning videreføres i lov om jernbane. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Det foreslås, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, således at ændringerne i Banedanmarks organisation kan iværksættes så hurtigt som muligt. Endvidere foreslås, at bekendtgørelse nr. 543 af 24. juni 2004 opretholdes, indtil den ophæves eller afløses af regler fastsat efter lov om jernbane.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

Lov nr. 1222 af 27. december 2003 om Banedanmark ophæves.

§ 1. Banedanmark er en statsvirksomhed under Trafikministeriet.

§ 2. Banedanmark skal drive statens jernbaneinfrastruktur på en effektiv, økonomisk og sikkerhedsmæssigt forsvarlig måde og dermed sikre grundlag for en effektiv togdrift samt udføre anden virksomhed, som ligger i naturlig forlængelse heraf. Banedanmark foretager kanaltildeling til jernbanevirksomhederne.

Stk. 2. Banedanmark kan forsyne jernbanevirksomhederne med kørestrøm efter nærmere regler, der fastsættes af trafikministeren. Lov om elforsyning finder ikke anvendelse på Banedanmarks elforsyningsaktiviteter.

Stk. 3. Trafikministeren fastsætter en vedtægt for Banedanmark.

Stk. 4. Trafikministeren kan ændre Banedanmarks navn.

§ 3. Banedanmark ledes af en bestyrelse og en direktion.

§ 4. Bestyrelsen består af 6 medlemmer. Trafikministeren vælger på et virksomhedsmøde, jf. § 9, for en periode af 2 år 4 medlemmer til bestyrelsen, herunder formand og næstformand. Genvalg kan ske. Medarbejderne vælger for en periode af 4 år 2 medlemmer til bestyrelsen. Genvalg kan ske. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid afsættes af den, som har valgt den pågældende.

Stk. 2. Trafikministeren fastsætter nærmere regler i vedtægterne om valg af bestyrelsen, herunder om valg af medarbejderrepræsentanter, udtræden af bestyrelsen og ophør af et bestyrelsesmedlems hverv.

§ 5. Bestyrelsen varetager den overordnede ledelse af Banedanmark under ansvar over for trafikministeren. Bestyrelsen skal sørge for en ansvarlig organisation af virksomheden.

Stk. 2. Bestyrelsen træffer beslutning i alle spørgsmål, som er af væsentlig betydning, herunder om den overordnede tilrettelæggelse af Banedanmarks arbejde inden for de rammer, der gælder for statsvirksomheder, herunder finansloven og de kontrakter, som bestyrelsen indgår med trafikministeren.

Stk. 3. Bestyrelsen skal påse, at bogføringen og forvaltningen af jernbaneinfrastrukturen varetages og kontrolleres på en efter virksomhedens karakter tilfredsstillende måde.

Stk. 4. Bestyrelsen bemyndiges til at tegne bestyrelsesansvarsforsikring.

§ 6. Bestyrelsen udarbejder en forretningsorden. Trafikministeren fastsætter i vedtægterne nærmere regler om indholdet af forretningsordenen.

§ 7. Banedanmarks daglige ledelse varetages af en direktion, der skal følge de anvisninger og retningslinjer, som er givet af bestyrelsen.

Stk. 2. Den daglige ledelse omfatter ikke dispositioner, der efter selskabets forhold er af usædvanlig art eller stor betydning. Sådanne dispositioner kan direktionen kun foretage efter særlig bemyndigelse fra bestyrelsen, medmindre bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for selskabets virksomhed. Bestyrelsen skal i så fald snarest underrettes.

§ 8. Bestyrelsen ansætter og afskediger direktionen.

§ 9. Trafikministeren udøver sin instruktionsbeføjelse over for Banedanmark på virksomhedsmødet, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Trafikministeren kan uden afholdelse af virksomhedsmøde pålægge Banedanmark at berigtige retsstridige forhold.

Stk. 3. Hvis rigsrevisor fremsætter væsentlige kritiske bemærkninger om revisionsspørgsmål, jf. rigsrevisorlovens § 3, kan trafikministeren uden

afholdelse af virksomhedsmøde pålægge Banedanmark at iværksætte de foranstaltninger, dette giver anledning til.

Stk. 4. Trafikministeren fastsætter i vedtægterne nærmere bestemmelser om virksomhedsmødet.

§ 10. Trafikministeren kan fastsætte regler om adgangen til at klage over afgørelser, der træffes af Banedanmark, herunder at afgørelserne ikke kan påklages til trafikministeren. Trafikministeren kan fastsætte, at Banedanmarks afgørelser kan påklages til et klagenævn eller anden statslig myndighed.

§ 11. Bestyrelsens formand og næstformand er forpligtet til at orientere trafikministeren om sager af væsentlig betydning.

Stk. 2. Banedanmark skal på begæring stille enhver oplysning om sin virksomhed til rådighed for trafikministeren.

§ 12. Trafikministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Ministeren kan herunder fastsætte, at lovens enkelte bestemmelser træder i kraft på forskellige tidspunkter.

§ 13. I en overgangsperiode forud for etableringen af Banedanmark med en bestyrelse i henhold til § 3 indsætter trafikministeren en rådgivende bestyrelse i Banestyrelsen. Trafikministeren har i denne overgangsperiode sædvanlig instruktionsbeføjelse over for virksomheden.

Stk. 2. Trafikministeren fastsætter tidspunktet for udløbet af overgangsperioden.

§ 14. I lov om jernbanevirksomhed m.v., jf. lovebekendtgørelse nr. 310 af 28. april 2003, ophæves kapitel 4 b.

§ 2

I lov om jernbane, jf. lovebekendtgørelse nr. 969 af 8. oktober 2009, foretages følgende ændringer:

§ 11. Transportministeren fastsætter regler for de afgifter, som jernbanevirksomheder skal betale til Banedanmark for at benytte jernbanein-

frastruktur, samt en kompensationsordning med henblik på konkurrencemæssig ligestilling af jernbanegodstransport med andre former for godstransport.

Stk. 2. Transportministeren kan bestemme, at jernbanevirksomheder mod særskilt betaling kan købe særlige ydelser af infrastrukturforvalteren.

1. Efter § 11 indsættes:

»§ 11 a. Banedanmark kan forsyne jernbanevirksomhederne med kørestrøm efter nærmere regler, der fastsættes af transportministeren. Lov om elforsyning finder ikke anvendelse på Banedanmarks elforsyningsaktiviteter.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 543 af 24. juni 2004 om Banedanmarks elforsyningsvirksomhed forbliver i kraft, indtil den ophæves eller erstattes af regler fastsat i medfør af lov om jernbane.